

Тема: Підстави для розгляду спорів в МКА. Арбітражна угода

План лекції:

1. Міжнародний комерційний арбітраж: проблеми визначення терміну;
2. Види міжнародного комерційного арбітражу;
3. МКА як засіб вирішення комерційних спорів;
4. Поняття та види арбітражної угоди, її правова природа. Міжнародно-правове регулювання арбітражної угоди;
5. Форма та зміст арбітражної угоди.

Міжнародний комерційний арбітраж: проблеми визначення терміну

Термін «міжнародний комерційний арбітраж» застосовується у декількох значеннях:

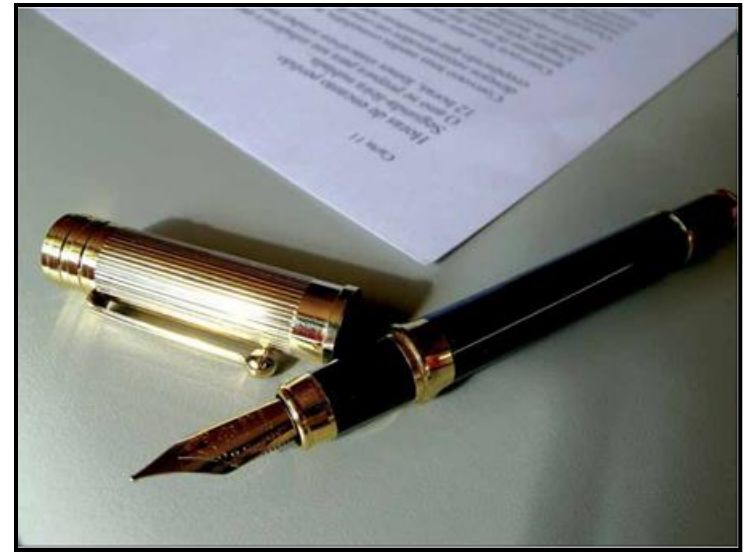
- По-перше, це механізм вирішення спорів, які впливають із зовнішньоекономічних угод.
- По-друге, цим терміном позначають орган, створений для розгляду таких спорів (він може бути як постійно діючим арбітражним інститутом, так і створеним спеціально для розгляду конкретного спору, т.з. арбітраж ad hoc).
- По-третє, - це склад арбітражу: декілька арбітрів чи одноосібний арбітр.

Міжнародний комерційний арбітраж є різновидом комерційного арбітражу.

Законодавство про арбітраж багатьох країн відображує **природу арбітражу** як альтернативного засобу вирішення спорів, що виникають у сфері економічного обігу, в основі якого лежить **договір**, який і виключає юрисдикцію державних судів щодо розгляду конкретної справи.

Договірна природа
арбітражу означає, що
його формування є
прерогативою сторін.
Заснування або
обрання арбітражу
здійснюється
сторонами, між якими
існує спір про право.

Міжнародний комерційний арбітраж – це спосіб вирішення цивільно-правових спорів, що виникають у сфері здійснення комерційної діяльності між особами приватного права у випадках, коли ці спори ускладнені наявністю іноземного елемента, завдяки якому зазначені спори вирішуються спеціально створеними недержавними органами згідно зі встановленою сторонами спору або в інший спосіб визначеною особливою процедурою.

Види міжнародного комерційного арбітражу

Міжнародна практика створила
різні види комерційного
арбітражу: випадковий та
інституційний.

Інституційні арбітражі

створюються при торговельних палатах, біржах, різних асоціаціях, організаціях та ін. Інституційний арбітраж організується як **арбітражна установа, що не входить до складу державного апарату і є недержавним утворенням.**

Для інституційного арбітражу, на відміну від арбітражу *ad hoc*, характерна також наявність власних правил процедури, які передбачають порядок утворення складу арбітражу і вирішення комерційних спорів.

Міжнародний комерційний арбітраж є однією з кількох форм вирішення конфліктів, що можуть утворюватись внаслідок укладання міжнародних комерційних угод.

Міжнародний
комерційний арбітраж
не входить до
державної судової
системи. Однак від
являє собою
національно-правовий
інститут і у своїй
діяльності керується
національним
процесуальним правом.

МКА як засіб вирішення комерційних спорів

Арбітраж забезпечує **прийнятну, доступну і більш просту**, на відміну від судової, **процедуру вирішення спорів**.

Досить суттєвим є і те, що **сторони можуть формувати склад арбітражу**, який розглядає і вирішує справи, що сприяє довірі сторін до арбітрів та їх компетентності.

Провадження в арбітражі
має **конфіденційний**
характер на відміну від
гласності судового процесу,
що також є його перевагою.

Арбітражний суд, як правило, проводить розгляд спорів на закритих засіданнях, що гарантує збереження виробничих та комерційних таємниць організацій та компаній, які приймають участь в арбітражному розгляді. Сторонні можуть бути допущені для присутності при арбітражному розгляді тільки за згодою всіх сторін спору. Публікація арбітражних рішень та протоколів засідань в більшості країн заборонена без згоди не це сторін.

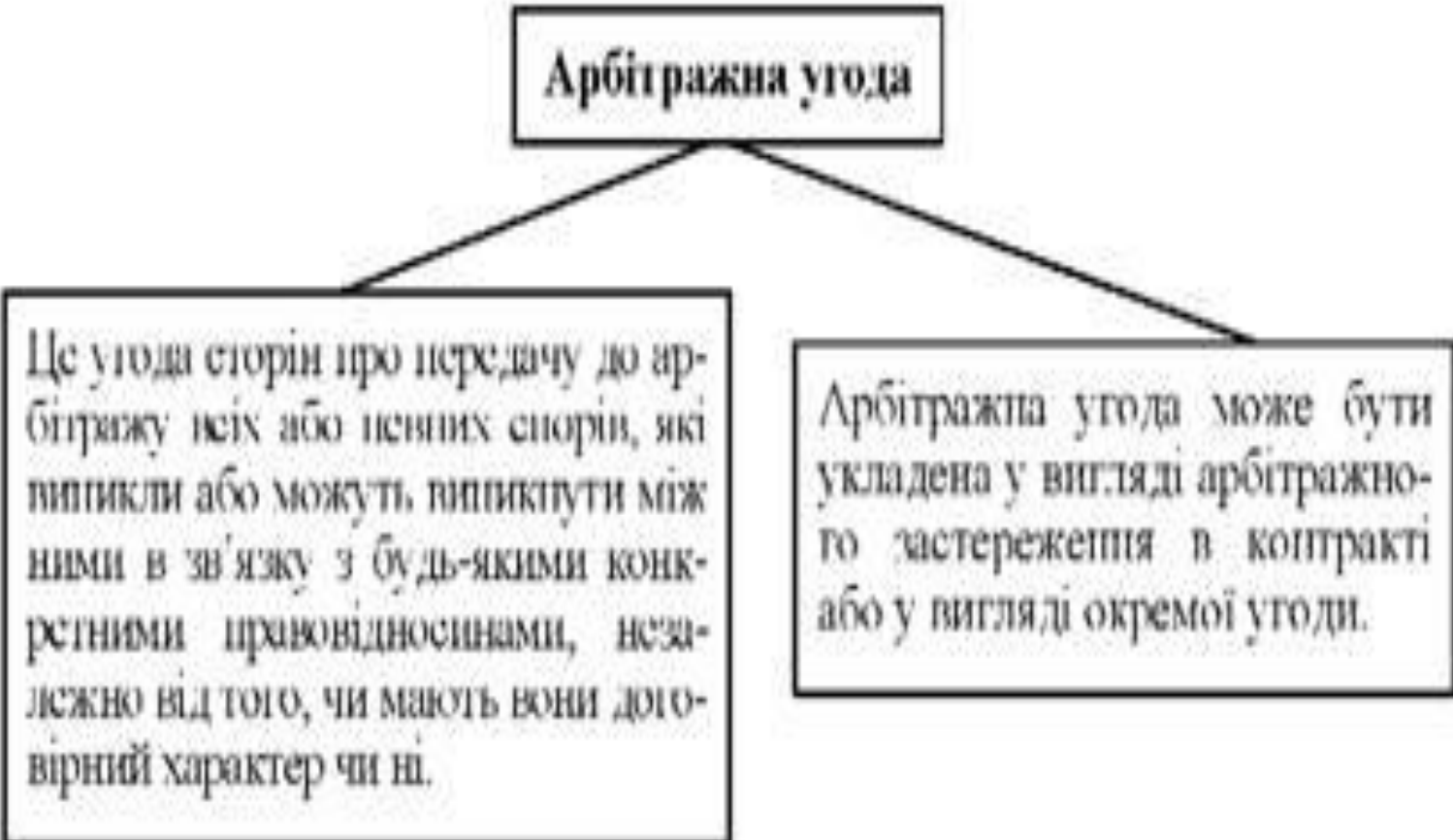
**Поняття та види арбітражної
угоди, її правова природа.
Міжнародно-правове
регулювання арбітражної угоди**

Арбітражна угода

– це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, що виникли або можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер, чи ні.

Арбітражна угода


```
graph TD; A[Арбітражна угода] --> B[Це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними в зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають вони договірний характер чи ні.]; A --> C[Арбітражна угода може бути укладена у вигляді арбітражного застереження в контракті або у вигляді окремої угоди.]
```

Це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними в зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають вони договірний характер чи ні.

Арбітражна угода може бути укладена у вигляді арбітражного застереження в контракті або у вигляді окремої угоди.

В даний час існує три види арбітражних угод:
арбітражна обмовка (застереження)
(arbitration clause),
арбітражний договір (arbitration agreement) і
третейський запис (submission agreement).

Арбітражне застереження

- угода сторін контракту, безпосередньо включене до його тексту, про арбітражний розгляд спорів, які можуть виникнути потенційно з даного контракту. Ця умова про передачу справи до арбітражу у випадку виникнення спору в майбутньому (clause compromissoire), яке передбачає юрисдикцію певного арбітражного суду.

Арбітражний договір

- це самотійна угода сторін про арбітражний розгляд спорів, які можуть виникнути в майбутньому у зв'язку з даним контрактом або групою контрактів, або у зв'язку зі спільною діяльністю в цілому.

Третейський запис

- це

окрема від основного контракту угода сторін про арбітражний розгляд спору, який вже виник (compromise). Це найбільш доцільний вид арбітражної угоди, так як угода сторін про арбітраж вдосконалюється, коли розбіжності вже виникли і сторони безумовно представляють характер спору.

Існують два випадки, коли державному суду доводиться розглядати питання про допустимість арбітражної угоди:

- - Сторона звертається до суду з позовом про визнання арбітражної угоди недійсною;
- - Сторона звертається до суду з позовом з того ж предмета, з тих самих підстав і до того ж відповідачеві, що і в арбітраж.

Форма та зміст арбітражної
угоди.

Наслідки дійсності арбітражної угоди:

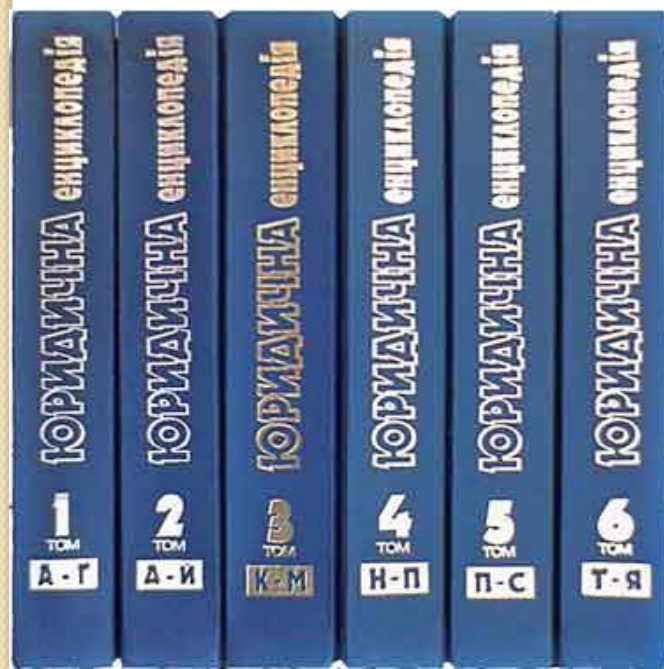
визнання державами угод про арбітраж як законних і таких, що підлягають примусовому виконанню; неможливість судового розгляду спору у разі наявності угоди сторін про передачу його в арбітраж; обов'язок суду направити сторони до арбітражу (хоча в Україні ці два моменти піддаються, на наш погляд, необґрунтованим сумнівам); визнання іноземних арбітражних рішень; приведення іноземних арбітражних рішень у виконання без перевірки їх по суті і повторного слухання справи.

суттєвими умовами арбітражної угоди є:

- *виведення певних спорів з-під юрисдикції державних судів;*
- *домовленість про передачу цих спорів на вирішення третейського суду;*
- *визначення кола правовідносин, спір з яких передається на вирішення третейського суду;*
- *вид арбітражу: арбітраж ad hoc чи постійно діючий арбітражний орган, компетентний розглядати спір. Якщо це буде постійно діючий арбітражний орган, то потрібно чітко вказати найменування цього постійно діючого арбітражного органу.*

Арбітражна угода являє собою джерело, з якого арбітри черпають свою компетенцію і повноваження на вирішення того чи іншого спору

Дякую за увагу!

